

Kompensimi nga Autoritetet Publike: Monitorimi i Rasteve për Invalid të Luftës dhe Pension Familjar

Hyrje

Kushtetuta e Republikës së Kosovës u garanton individëve të drejtën për të kërkuar kompensim nga autoritetet publike për çdo dëm të shkaktuar. Ajo gjithashtu u siguron qytetarëve të drejtën për të parashtruar kërkesë kundër vendimeve gjyqësore, duke përfshirë edhe kërkimin e kompensimit për dëmin e padrejtë. Të dyja të drejtat janë njësoj jetike në ruajtjen e korrektësisë dhe drejtësisë për të gjithë. E drejta për të kërkuar kompensim në rastet e dëmit të shkaktuar nga organet publike për individët privat njihet me Ligjin për Marrëdhëniet e Detyrimeve¹.

Brenda peizazhit ligjor, Gjykata Themelore e Prishtinës përballet me një numër të konsiderueshëm të lëndëve administrative, që kryesisht menaxhohen nga departamenti administrativ. Ky raport i shkurtër mbulon monitorimin e së drejtës për kompensim në procedurat administrative, me fokus në marrëdhëniet ndërmjet shtetit (administratës publike) dhe personave fizikë. Fokusi në këto raste është vetëm tek e drejta për kompensim për personat fizikë, duke përjashtuar rastet e kompensimit për zyrtarët shtetërorë brenda administratës publike.

Democracy Plus (D+) i ka monitoruar dhjetë raste të shkeljeve administrative që nga maji 2023 dhe do të vazhdojë duke mbuluar dhjetë raste të tjera deri në maj 2025. Objektivi parësor është që të sigurohen informacione të dorës së parë se si trajtohen këto lëndë nga Gjykatat e Kosovës, veçanërisht nga Gjykata Themelore e Prishtinës dhe Gjykata e Apelit. Rastet e përzgjedhura për monitorim janë përzgjedhur në mënyrë të rastësishme për ta siguruar një mostër përfaqësuese. Këto raste shërbejnë si shembuj ilustrues dhe frymëzim për qytetarët për t'i realizuar të drejtat e tyre në të ardhmen, si dhe për ngritjen të vetëdijes.

¹ Gazeta zyrtare e Republikës së Kosovës. Ligji nr. 04/L-077 për Marrëdhëniet e Detyrimeve, neni 153: [LIGJI NR. 04/L-077 PËR MARRËDHËNIET E DETYRIMEVE](http://LIGJI.NR.04/L-077.PËR.MARRËDHËNIET.E.DETYRIMEVE) (rks-gov.net) (qasja e fundit më 15 gusht 2023).

Në këtë përmbledhje të dytë, e cila përfshinë dy raste specifike, rasti i parë ka të bëjë me të drejtën për pensionin e invalidit të luftës, ndërsa rasti i dytë ka të bëjë me të drejtën për pension familjar.

Ligji Nr. 04/L-054 trajton Statusin dhe të Drejtat e Dëshmorëve, Invalidëve, Veteranëve, Pjesëtarëve të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës (UÇK), Viktimave Civile dhe Familjeve të tyre. Invalidët e UÇK-së, sipas kushteve dhe kriterëve të përcaktuara në këtë ligj, realizojnë të drejtën për pension personal invaliditetit.² Me qëllim të realizimit të të drejtave dhe beneficioneve në përputhje me shkallën e invaliditetit dhe përcaktimin e përqindjes së dëmtimit fizik, invalidët e UÇK-së kategorizohen në tetë grupe³.

Në rastin e dytë, kjo çështje rregullohet me Ligjin Nr. 04/L-131 për Skemat Pensionale të Financuara nga Shteti⁴. Sipas këtij ligji, të drejtën për pension familjar e realizojnë të gjithë ish shfrytëzuesit e pensionit familjar të cilët janë nën moshën gjashtëdhjetë e pesë (65) vjeçare dhe të cilët realizimin e kësaj të drejte e dëshmojnë me Vendim apo fletëpagesë të pensionit që tregon se kanë qenë shfrytëzues të pensionit familjar, para datës 01.01.1999, sipas dispozitave të Ligjit për Sigurimin Pensional dhe Invalidor nr.011-24/83 (Gazeta Zyrtare e KSAK nr.26/83), tashmë i përvetësuar në Ligjin për Skemat Pensionale të Financuara nga Shteti.

Seanca 1

Lënda: Rasti ligjor i N.L. kundër MFPT - Departamenti i Familjeve të Dëshmorëve, Invalidëve të Luftës dhe Viktimave Civile

Paditës: N.L.

E paditur: Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale – tani Ministria e Financave, Punës dhe Transfereve (MFPT)

Emri i gjyqtarit/es: Kreshnik Kaçiu

Datë: 15.06.2023

Në këtë rast të monitoruar, paditësi N.L. ka iniciuar procedurë gjyqësore pranë Gjykatës Themelore kundër të paditurës Ministria e Financave, Punës dhe Transfereve – Departamenti i Familjeve të Dëshmorëve, Invalidëve të Luftës dhe Viktimave Civile, duke kërkuar njohjen e së drejtës për pension të invalidit të luftës.

Fillimisht, paditësi N.L. u përball me refuzim nga organi i shkallës së parë, MFPT - Departamenti i Familjeve të Dëshmorëve, Invalidëve të Luftës dhe Viktimave Civile. Pas ankesës pranë Komisionit të Ankesave në janar të vitit 2019, ankesa u refuzua sërish si e pabazuar. Në arsyetimin e këtij refuzimi theksohej se paditësi nuk i plotësonte kriteret e përcaktuara në ligjin për statusin dhe të drejtat e dëshmorëve, invalidëve, veteranëve, pjesëtarëve të UÇK-së.

² Gazeta zyrtare e Republikës së Kosovës. Ligji nr. 04/L-054 për Statusin dhe të Drejtat e Dëshmorëve, Invalidëve, Veteranëve, Pjesëtarëve të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës, Viktimave Civile dhe Familjeve të tyre, neni 9, <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=2793> [qasja e fundit më 16 nëntor 2023].

³ Po aty, neni 10

⁴ Gazeta zyrtare e Republikës së Kosovës. Ligji Nr. 04/L-131 për Skemat Pensionale të Financuara nga Shteti, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=9517>, [qasja e fundit më 17 nëntor 2023].

Më pas, në shkurt 2019, N.L. inicioi padi ndaj MFPT-së në Gjykatën Themelore. Pas katër viteve, në shtator 2023, lëndës i erdhi radha që të shqyrtohej në seancë. Gjatë seancës përgatitore dhe asaj kryesore, N.L. u përfaqësua nga avokati R.S., ndërsa nga ana e të pandehurës askush nuk ishte i pranishëm.

Gjatë seancës kryesore, përfaqësuesi ligjor i paditësit i citoi konstatimet e ekspertizës mjekësore, duke konfirmuar se paditësi, “Për shkak të lëndimeve të marra në luftën e Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës (UÇK), ka pësuar invaliditet prej 30%”. Gjithashtu, u paraqit një raport i ekspertizës financiare, që kalkulonte periudhën dhe masën e kompensimit monetar që i detyrohet paditësit.

Përfundim: Në lidhje me këtë rast, më 11 shtator 2023, Gjykata Themelore vendosi në favor të paditësit N.L., duke anuluar vendimin e organit të dytë të MFPT. Gjykata e njohu të drejtën e N.L. për pension të invalidit të luftës me shkallë të invaliditetit në grupin e VII-të⁵, dhe urdhëroi kompensimin përkatës. Gjykata përmendi se vendimi i saj është bazuar në bindjen e ekspertëve të Qendrës Klinike Universitare të Kosovës (QKUK) të cilët e konfirmuan gjendjen shëndetësore të paditësit⁶.

Më tej, gjykata vlerësoi ligjshmërinë e vendimit të ankimuar me padi. Megjithatë, ajo konstatoi të meta ligjore, duke deklaruar se vendimi i MFPT ishte i paqartë, kundërrthënës me veten dhe nuk i ishte në pajtueshmëri me Ligjin për Procedurat e Përgjithshme Administrative. Gjykata theksoi se vendimet duhet të përfshijnë një përmbledhje të gjetjeve faktike të bazuara në provat e paraqitura dhe të përmbajnë arsyetime të qarta, të cilat munguan në këtë rast.

Seanca 2

Lënda: Njohja e Pensionit Familjar të H.D.-së kundër MFPT - Departamenti i Pensioneve

Paditësi: H.D.

E paditur: Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale – tani Ministria e Financave, Punës dhe Transfereve (MFPT)

Emri i gjyqtarit/es: Kreshnik Kaçiu

Datë: 10.07.2023

Nga monitorimet e deritanishme, ka qenë e zakonshme që të paditurit të mungojnë në seancat gjyqësore, ndërkohë që mosparaqitja e paditësit ishte gjë e rrallë. Në këtë seancë të monitoruar, paditësi, H.D., nuk mori pjesë personalisht dhe nuk u përfaqësua nga askush. Me gjithë mungesën e njëkohshme të të dyja palëve, seanca vijoi siç ishte caktuar.

Në mënyrë të ngjashme me seancën e lartpërmendur, ishin iniciuar procedura gjyqësore kundër autoritetit publik – Ministrisë së Financave, Punës dhe Transfereve, konkretisht Departamentit të Pensioneve. Procesi nisi më 20 maj 2022, kur paditësja H.D. filloi procedimin ligjor kundër MFPT-së, e cila kishte refuzuar kërkesën e paditëses për njohjen e pensionit familjar sipas Ligjit për skemat pensionale të financuara nga shteti në janar të vitit 2022. H.D. po e kontestonte këtë vendim, i cili ishte hedhur poshtë edhe nga Komisioni i Ankesave në MFPT.

⁵ Po aty, neni 10, pika 1.7. <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=2793> (qasja e fundit më 16 nëntor 2023).

⁶ Vendimi i Gjykatës Themelore, A. nr. 448/2019, Datë: 13.09.2023

Në thelb të çështjes gjyqësore të H.D. qëndronin provat bindëse - kartelat e punës dhe certifikatat e përvojës së punës - të bashkëshortit të saj të ndjerë, A.D., që dëshmonin për përvojën e punës prej 15 vjet e 6 muaj. Në çështjen e saj gjyqësore kundër MFPT, H.D. kërkonte anulimin e vendimit, njohjen e së drejtës për pension familjar ose kthimin në organin administrativ (Komisionin e Ankesave në MFPT) për rishqyrtim.

Në anën tjetër, i padituri i ka mohuar intenzivisht kërkesat e paditësit, duke pretenduar se H.D. nuk i plotëson kushtet dhe kriteret ligjore për njohjen e pensionit familjar, ashtu siç parashikohet në Ligjin për skemat pensionale të financuara nga shteti.

Përfundim: Pas shqyrtimit të plotë të këtij rasti, Gjykata Themelore vendosi që çështja t'i kthehet për rishqyrtim dhe rivendosje tek e pandehura, Ministria e Financave, Punës dhe Transfereve⁷. Arsyetimi i gjykatës lidhur me këtë rast, hedh dritë mbi një të metë kritike në vendimin e shkallës së dytë, veçanërisht në duart e Komisionit të Ankesave në departamentin e pensioneve të MFPT. Në mënyrë të dukshme gjykata nënvizon mungesën e përmbledhjes së gjetjeve të fakteve të LPPA8 dhe thekson imperativin që akti administrativ – në këtë rast, vendimi i shkallës së dytë – të arsyetohet në mënyrë racionale, në përputhje me ligjin e LPPA⁹. Sipas nenit 132 të këtij ligji, organi i shkallës së dytë tani obligohet që t'i adresojë të gjitha vërejtjet e gjykatës në afat prej tridhjetë ditësh gjatë përsëritjes së procedurës.

REKOMANDIM

- Për të shmangur rishqyrtimin dhe rivendosjen e lëndëve nga Gjykata Themelore tek instancat e tjera, si dhe për të ndikuar në rritjen e efikasitetit në zgjidhjen e rasteve gjyqësore, veçanërisht në rastet që përfshijnë autoritetet publike si Ministria e Financave, Punës dhe Transfereve, këshillohet që organet përkatëse, posaçërisht Komisioni i Ankesave, të nxjerrin vendime në përputhje me Ligjin për Procedurat Administrative.

⁷ Vendimi i Gjykatës Themelore, A. nr. 1233/2022, Datë: 25.07.2023

⁸ Gazeta zyrtare e Republikës së Kosovës. LIG-JI Nr. 05/L-202 për Procedurën e Përgjithshme Administrative, neni dhe 47, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=12559> [qasja e fundit më 15 tetor 2023].

⁹ Po aty, neni 48

